

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, ו"א שבט, ה'תשכ"ד.

בלתי מוגה

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה צדקת פרזונו גו'.

* * *

ב. כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל ההילולא, דיבר כמ"פ — הן במאמרו¹, ובאריכות יותר בשיחותיו² — אודות ה"בכ"ן שצריך לקחת מכל ענין שלומדים בחסידות, אפילו מענינים הכי עמוקים, וגם כאשר ענינים אלו באים כדי לבאר ענין אחר,

וכמו בהמשך ההילולא, שמבאר³ הענין דאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית (שזהו ענין הכי עמוק), וביאור ענין זה הוא לכאורה רק הקדמה⁴ בכדי "להבין ענין האוצר למעלה" — הנה גם מענין זה צריך להיות "בכ"ן", הוראה בעבודת ה',

ובפרט ע"פ שיטת הבעש"ט שמכל ענין שבעולם יש ללמוד הוראה בעבודת ה'⁵, ועאכו"כ בנוגע לעניני התורה.

ג. ובנוגע לעניננו — מפורש הדבר בהמשך ההילולא פרק י"ג:

לאחרי שמבאר הענין ד"אוא"ס למטה עד אין תכלית", שע"י ריבוי השתלשלות המדריגות מתעלם ומסתתר האור כו', עד שיכול להיות דבר ההיפך מאלקות לגמרי — ממשיך לבאר ש"כמו"כ ישנו גם בעבודה בכל או"א בבעלי עסקים ויושבי אוהל",

ומבאר בפרטיות:

"דבבעלי עסקים הוא מה שחושב דכחי ועוצם ידי עשה לי את כל החיל הזה"⁶, דהגם שיודע ומאמין שהוא הנותן לך כח לעשות חיל⁷,

מסנהדרין צט, ב) בנוגע לפסוק "ואחות לוטן תמנע" (וישלח לו, כב) וכיו"ב, שגם זה חלק מהתורה, אף שלכאורה אין זה אלא הקדמה כו'.
 (5) ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר)
 (6) עקב ת, יז.
 (7) שם, יח.

(1) ראה סה"מ תרצ"א ע' שכו. וש"נ.
 (2) ראה סה"ש קי"ן היש"ת ע' 44 ואילך.
 תש"ג ס"ע 66 ואילך. וראה גם תו"מ חכ"ט ריש ע' 270. וש"נ.
 (3) בפיי"ב ואילך (סה"מ תשי" ע' 132 ואילך).
 (4) ולהעיר גם מדברי הרמב"ם בפירוש המשניות (סנה' ר"פ חלק היסוד הח' —

וברכת ה' היא תעשיר⁸. . מ"מ הנה חושב דכחו ועוצם ידו היינו דחכמתו עמדה לו, ולזאת, הנה בזמן העילוי בכל הענינים, יעוז בהוותו⁹. . כאשר ענינו מצליחים, לבו זחוחה עליו ויתגאה בעצמו כו" (וכפי שממשיך לבאר, "דזה שמאמין . . הוא רק אצלו באמונה פשוטה בלבד", בבחי' מקיף כו'). ויש להוסיף עוד דוגמא — שכאשר מדובר אודות דיני השו"ע, כמו נתינת מעשר, הרי זה באופן של הגבלה כו', ואילו בנוגע ל"זבח משפחה", הרי זה באופן של בזבוז כו'.

"וכן הוא ביושבי אוהל, דהגם שלומד תורה ויודע שהוא תורת ה', אבל . . בעת לימודו שוכח על נותן התורה, כ"א הוא אצלו ענין שכלי . . ולכן יכול ח"ו לומר דבר ולדייק ענין בשכלו מה שהוא היפך התורה"¹⁰.

ד. בהמשך להנ"ל דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בארוכה אודות שלילת הלהיטות והרדיפה אחר עניני "מותרות"¹¹ — שיש בזה איסור גם ע"פ שולחן-ערוך וקיצור שו"ע, ובפרט ע"פ המבואר בחסידות¹² מה הם התוצאות שיכולים לבוא מעניני מותרות¹³ — באמרו, שזה משך כמה שנים שמדבר¹⁴ ומקוה לפעול¹⁵ ("דורך-ברעכן") לכל-הפחות בנוגע לשני¹⁶ ענינים¹⁷:

בערכאות של עכו"ם (למרות חומר האיסור שבדבר, ועד שזהו"ע של אביוריהו דעבודה זרה (ראה תנחומא משפטים ג. פרש"י ר"פ משפטים)), אלא שמלמעלה הצילו אותו שלא יבוא לידי איסור זה, שכן, להיותו "תמים", הכריזו עליו: הזהרו בתמים זה ובתורתו! (14) כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר גם שישנו הענין ד"הוכח תוכיח" (קדושים יט, יז), "אפילו מאה פעמים" (ב"מ לא, א), וזאת, למרות שלכאורה איך אפשר להוכיח יהודי, "חלק אלקה ממעל ממש" (תניא רפ"ב) — הרי זה כמו שמוכיחים את בן המלך בפני אביו המלך, ובפרט במעמד עשרה מישראל, שאפילו בשעה שאינם מדברים בדברי תורה שכינה שרוי עליהם, כמבואר באגה"ק (סכ"ג). (15) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכבר הצליח לפעול זאת ב"עזרת נשים".... ועיקר הקושי הוא מצד האנשים, כולל גם אלו שהם "שפיץ חב"ד".... (16) ברשימה נוספת: כי, לדבר נגד כללות ענין המותרות — הס מלהזכיר!.... (17) ראה גם תו"מ ח"ל"ב ע' 154 ואילך.

(8) משלי יו"ד, כב.

(9) תהלים נב, ט.

(10) וכמשנת"ל (ד"ה באתי לגני דליל שבת) שזהו היפך הענין ד"קול מחצצים בין משאבים גו" (ס' שופטים ה, יא) — נכלל בד"ה זה דמוצש"ק הערה ו (לקמן ס"ע 17 ואילך).

(11) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכיון שנמצאים ביום השבת, ללא "מיקרופון", "טייפ" או מכשירי כתיבה, לכן "מורה היתר" לעצמו לומר דברים חריפים ("שאַרפע ווערטער").

(12) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שאינו אומר דברים מעצמו ("איך זאָג ניט קיין אייגענע"), אלא חוזר על מ"ש בתורה, בשו"ע וקיצור שו"ע או בחסידות, והוא רק "שליח". — והזכיר גם אודות פרטי המדריגות בשליחות, עד לדרגא היותר נעלית, שמציאותו של השליח נעשית המציאות של המשלח (ראה תו"מ ח"ל"ז ע' 158. ושי"ג).

(13) בהמשך הדברים הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות פלוני, שמצד תאוות הממון, לא הי' מופרך אצלו לתבוע איש ישראל

א) שטיח (הנקרא ברוסית: "קאָוויאַר") מקיר לקיר ("וואָל-טו-וואָל קאָרפּעט"), שיהי' עשוי "מעור אחד" ...!

— בכלל צריך להיות הפסק בין רגל האדם, מין המדבר, לקרקע הארץ, שזהו ענינה של ריצפת הבית, אבל, יש כאלו שאינם מסתפקים בכך, אלא מוסיפים ומחשיכים את הרגל ל"יש" ו"מציאות" כ"כ עד שצריכים להניח "שטיח" על ריצפת הבית (ועד שקובעים ומחברים אותו לריצפת הבית באופן שנעשה חלק מהבית (דבר שנוגע לכמה דינים בשו"ע)), כדי שהרגל לא תדרוך על הריצפה...

ב) מטבח מודרני, הנקרא "האָליוואוד קיטשען".

— במטבח, בית-התבשיל, יש גם פסולת וריחות רעים כו', כפי שמצינו גם בנוגע לביהמ"ק, שבגלל הריח שמצד הקרבנות כו', הי' צורך להקטיר קטורת כדי להטיב את הריח בביהמ"ק¹⁸. וסדר הדברים ב"האָליוואוד" — עיר ואם בארצות-הברית ביחס לענינים של לעו"ז — שכל הכלים שבבית-התבשיל, גם הכלים שעשויים כדי להסיר את הפסולת, צריכים להיות משובחים ביותר, בצבע אחד וכו' — שזהו הלעו"ז דביהמ"ק שבו היו משתמשים בכלי זהב לפי ש"אין עניות במקום עשירות"¹⁹.

ובכן: בשביל עניני מותרות אלו — שתכליתם היא כדי שיוכל להתפאר שיש לו שטיח ומטבח הכי יפים בכל השכונה — הרי הוא מבזבו ממון רב, שלא בערך ממה שנותן לצדקה, ולא עוד אלא שלוה סכומי כסף גדולים, ונעשה בעל-חוב גדול, "עבד לווה לאיש מלוה"²⁰, ובגלל זה אין דעתו פנוי' לקבוע עתים לתורה, ללמוד ענין בתורה בעיון, כיון שמוחו טרוד לחשוב כיצד יוכל לסלק את החוב, או לקחת הלוואה נוספת...

כמו"כ דובר בנוגע לבזבז כספים עבור חתונות, כולל גם מה שמערכים בזה את החתן והכלה²¹, להתרוצץ בשביל ביגוד ורהיטים כו', לדאוג איזה סוג מרק יגישו בסעודת החתונה, וכיו"ב, בה בשעה שצריכים להתכונן לחופה באופן הראוי²² — ע"פ המבואר בספרי מוסר, ראשית

18) ראה מו"נ ח"ג פמ"ה. ז"ח שה"ש סז, החובל בעצמו פטור מדיני אדם (תוספתא ב"ק פ"ט הי"א); אבל למה מנהיג זאת גם אצל יוצאי חלציו? ...!
19) תמיד כט, סע"א.
20) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 152 ואילך.

ד. זח"ב ריח, ב. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 129.
21) תמיד כט, סע"א.
22) משלי כב, ז.

חכמה וכיו"ב²³, ובספרי חסידות²⁴, כיצד צריכה להיות הנהגת החתן כו'²⁵ — לא רק שיעור זמן של הילוך כ"ב אמה לפני חופתו, אלא במשך כמה זמן לפני כן!

בסיום הדברים, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהכוונה היא שלא ישאר בדיבור (ובמחשבה), אלא שיבואו הדברים למעשה בפועל,

— שזוהי הבחינה בכל דבר לידע אם הוא מצד הקדושה, או להיפך, מהיציאה, כפי שמתלבש ב"איצטלא של משי" (וע"ד הסיפור הידוע אודות הרה"צ ר' נחום מטשערנאָביל²⁶) —

ולא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע להזולת, ובפרט בדורנו, דרא דעקבתא דמשיחא, שצריכה להיות הדגשה מיוחדת על הענין דהפצת המעיינות חוצה.

וסיים בהלשון שנמצא ב"פדיון" שכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בנוגע לאמירת חסידות²⁷: "יהי רצון שיפעלו הדברים ב²⁸ ובהשומעים"²⁹.

* * *

ובהמשך הדברים סיפר: פעם אחת, כשנכנסתי אל כ"ק מו"ח אדמו"ר, דיבר אודות עצמו (מעמדו ומצבו בעבודתו כו') באופן שהי' קשה לשמוע... בדיוק באותו זמן הגיע מכתב מר' אברהם פאָרזי*, ואמרתי לכ"ק מו"ח אדמו"ר: הנה כותב ר' אברהם פאָרזי (על הרבי) כך וכך!...! (הוא הי' כותב לרבי אודות נשמת משיח כו'***). — מסתמא היו עוד חסידים שחשבו כן, אבל הוא כתב זאת...), וענה לי: אילו הייתי חושב אודות עצמי כפי שאברהם פאָרזי חושב אודותי אזי כו'... ובכן: הרבי לא שלל שאברהם פאָרזי לא צריך לחשוב כן אודותיו, אלא, שהוא (הרבי) לא השתכנע מזה, ואדרבה כו'.
(29) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שישנם

(23) ראה גם אג"ק חכ"ו ריש ע' פז. וש"נ. (24) כך, שגם אם טוען שקשה לו להתנהג ע"פ מ"ש בחסידות — הרי הנהגה זו מוכרחת גם ע"פ ספרי מוסר. (25) בענין זה נזכר גם אודות הזהירות שהחתן והכלה לא יהיו באותה עיר במשך הזמן שלפני החתונה. (26) סה"ש תש"ג ע' 67 ואילך. (27) ראה תו"מ — רשימת היומן ריש ע' שנד. וש"נ.

(28) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר — ע"ד הצחות — שישנו מאמר העולם, שכאשר מישהו צועק "תיפסו את הגנב", הרי זו הוכחה שהוא בעצמו הגנב... באמרו, שכוונת הדברים היא בנוגע לעצמו*.

(**) כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק, ואמר אודות ר' אברהם פאָרזי, שיש לו זכות מיוחדת: זה עתה נדפס ספר המאמרים תשי"א — מה"קאָפּיר" שלו, ולולי זאת, לא הי' מתיכן להדפיס את המאמרים, כי הרי ה"כתבים" סגורים כו' (ראה גם תו"מ חיי"ג ע' 177. וש"נ). (***) בענין זה הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שניצוץ מנשמת משיח ישנו בכל אחד מישראל,

(* יש לציין, שכאשר כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לביהכ"ס להתועדות, אירע דבר שלא הי' לשביעות רצונו, ובהתחלת ההתועדות הביע מורת רוחו מהעובדה שמאורע כזה קורה בזמן מיוחד כמו יו"ד שבט, בשעה שגם הוא (הרבי) — כמו כל הקהל — מייחל להתעוררות יתירה כו', ותמורת זה הנה כו'. וסיים, שלמרות כל זה, לא יוותר על אמירת המאמר!...)

ה. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שצריך לסיים בטוב, והתחיל לדבר אודות מ"ש בפרשת השבוע³⁰ בנוגע לירידת ה"מן", שהי' נס ש"הממעט לא החסיר" — דלכאורה אינו מובן: מהי הסיבה להיות "ממעט"? ובפרט שאף א' לא ידע שיהי' נס ש"הממעט לא החסיר"! והגע עצמך: אדם נמצא במדבר, ונותנים לו אפשרות לאכול, וכל מה שנדרש ממנו אינו אלא לילך וללקוט את המאכל, ואעפ"כ, מתעצל לעשות זאת, ולוקט רק מעט! — "פעטאָח"!!! ... נותנים לך לאכול, קח ואכול! ... — הנהגה כזו היא לכאורה רק "להכעיס"! וגם צריך להבין מהי ההוראה מענין זה בעבודת האדם³¹.

ו. ומפרשת בשלח — באים לפרשת יתרו, שמתחילים לקרוא בתפלת מנחה:

על הפסוק "וישמע יתרו"³², מפרש רש"י: "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

וצריך להבין³³:

בגמרא³⁴ מצינו בענין זה שתי דעות: יש דעה ש"מלחמת עמלק שמע ובא", ויש דעה ש"קריעת ים סוף שמע ובא". ומהו הטעם רש"י מצרף ומחבר את שתי הדעות, ואינו מסתפק בדעה אחת? ואם רש"י רוצה להביא את כל הדעות — הרי בגמרא יש דעה נוספת: "מתן תורה שמע ובא", ולמה לא מזכיר רש"י גם דעה זו? ויש לומר, שרש"י לא מביא את הדעה ש"מתן תורה שמע ובא", כיון שמסדר המקראות משמע שביאת יתרו היתה קודם מ"ת.

(ונתפרסם גם בדפוס (בסו"ס פרי הארץ) — לדורי דורות (כפתגם הצ"צ — אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ב ע' שפב)), שכל אחד מחסידיו חקוק על לוח לבו כו', ויודע מה נעשה עמו כו', ולא רק בנוגע לענינים הרוחניים, אלא גם בנוגע לענינים הגשמיים.

(30) טז, יח.

(31) חסר המשך הענין (המו"ל).

(32) ר"פ יתרו.

(33) כהבא לקמן — ראה גם שיחת ש"פ

יתרו בתחלתה (לקמן ע' 86). וש"נ.

(34) זבחים קטז, א.

כאלו שחושבים שהוא — הרבי — אינו יודע הנעשה אצלם כו', באמרו:

יכול אמנם להיות שאינני יודע, (והוסיף בכת-שחוק): וכמ"ש (ירמי' כג, כד) "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו" — בניחותא... אבל האמת היא — כפי שמבואר במכתב של הרה"צ הרמ"מ מהאָרְאָדָאָק

ואפילו כפי שיהודי נראה בחלומו של גוי! ... (ראה ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו. וראה גם תו"מ חכ"ב ריש ע' 102. וש"נ).

ונקודת הענין — שקודם וכהכנה למ"ת צריכים להיות שני הענינים דקריעת ים סוף ומלחמת עמלק:

קריעת ים סוף — שנעשה ע"י המס"נ של נחשון בן עמינדב, שבשמעו את הציווי שנאמר למשה "דבר אל בני ישראל ויסעו"³⁵, קפץ לים³⁶ — אף שלכאורה אינו מובן: במעמד זה הי' נוכח משה רבינו בעצמו — חכמה דאצילות, והיו נוכחים שבעים הזקנים, וא"כ, מה הנך קופץ ("וואָס שפרינגסטו")?! — כי, הנהגת נחשון בן עמינדב היתה באופן של מס"נ, להיותו משבט יהודה, שענינו הוא הודאה, "הפעם אודה את ה'"³⁷, ולכן, בשמעו את הציווי לבנ"י "ויסעו", לא עשה חשבונות ולא הסתכל על אף א', אלא מיד קפץ לים³⁸.

ומלחמת עמלק — לבטל את הפעולה של "אשר קרך"³⁹, מלשון קרירות⁴⁰, שלא תהי' חיות והתלהבות ("קאָך") בעניני קדושה, עי"ז שמטיל ספק — "עמלק" בגימטריא ספק⁴¹, וטוען: מהי ההתלהבות מהנס דקרי"ס — הרי הקב"ה הוא כל יכול, וברא את העולם מאין ליש, וזהו פלא גדול יותר מהנס דקריעת ים סוף שאינו אלא יש מיש⁴² (כמ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁴³), ותנאי התנה הקב"ה עם הים במעשה בראשית שיקרע לפני בני⁴⁴, וא"כ, מהו הפלא שבדבר כו' (כמבואר בדרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע)⁴⁵.

ועי' ב' ענינים אלו, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, נעשית ההכנה למ"ת⁴⁶.

42) ובאופן כזה צריכה להיות העבודה עם הזולת — שאין הכרח לעשות ממנו מיד "תמים" ו"חסיד", וזהו ע"ד יש מאין, אלא יכולים להתחיל גם בפעולה שהיא ע"ד יש מיש, ולדוגמא: אתמול הי' ללא זקן, ומהיום והלאה יגדל זקן.
43) פ"ב.
44) ב"ר פ"ה, ה. שמו"ר פכ"א, ו. זח"ב קצח, ב.
45) סה"מ תרס"ה ע' ריד. וראה גם תו"מ חל"ו ריש ע' 221. וש"ג.
46) חסר הסיום (המו"ל).

35) פרשתנו יד, טו.
36) סוטה לז, א. מכילתא פרשתנו יד, כב. ועוד.
37) ויצא כט, לה. וראה תו"א ר"פ ויחי. ובכ"מ.
38) בענין זה נזכר גם מש"נ למשה "במקום גדולים אל תעמוד" (משלי כה, ו. וראה ב"ר פנ"ה, ו. דב"ר פ"ב, ז).
39) תצא כה, יח.
40) ראה פרש"י עה"פ.
41) ראה כתר שם טוב בהוספות סק"ח.
סה"מ עזר"ת ע' קפב. עטר"ת ע' רצד. תש"ט ע' 40; ע' 65. ועוד.